

Vimmerby
kommun

Socialförvaltningen
Individ- och familjeomsorg

Hedersrelaterat våld

Riktlinjer och stöd för Socialförvaltningen i
Vimmerby kommun

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	1
INLEDNING	3
SYFTE MED RIKTLINJERNA.....	3
MÅLSÄTTNING	4
TILL HJÄLP FINNS	4
DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA	5
VAD ÄR HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK.....	6
ANMÄLAN OCH FÖRHANDBEDÖMNING	10
FÖRHANDBEDÖMNING	11
PROBLEMINVENTERING OCH SKYDDSBEHOV	12
PRAKTISK FRÅGEMALL	12
RISKBEDÖMNING	13
SLÄKTPYRAMID/NÄTVERKSKARTA	14
SKYDDSBEHOV	14
UTREDNING.....	15
UNDERSÖK FÖREKOMSTEN AV:	15
OMYNDIG FLICKA/POJKE	15
MYNDIG KVINNA/MAN	16
PLACERING	17
SKYDDSÅTGÄRDER	18
UPPFÖLJNING OCH EFTERARBETE.....	19
DEN SVAGA LÄNKEN	19
SAMVERKAN.....	20

LITTERATURTIPS.....	21
LÄNKLISTA	22
TELEFONLISTA.....	24

Inledning

Våld riktas mot kvinnor och män i alla åldrar och samhällsklasser och utgör ett av de största hoten mot individens liv och hälsa. Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer är ett samhällsproblem och ett allvarligt uttryck för ojämn maktfördelning mellan kvinnor och män samt diskriminering av särskilt utsatta grupper.

Att särskilt belysa det hedersrelaterade våldet innebär inte att påstå att det skulle vara av grövre karaktär än mäns våld mot kvinnor eller att dess mekanismer totalt skiljer sig från varandra. För att belysa problemet och på ett professionellt sätt bemöta individens behov krävs mer kunskaper om våld och förtryck i heders namn

Syfte med riktlinjerna

Riktlinjer för socialförvaltningens arbete med våld i nära relationer har arbetats fram och finns nu inlagt som ett av förvaltningens styrdokument. Till riktlinjerna har dessa särskilda riktlinjer för hedersrelaterat våld, mot våld och förtryck i heders namn, utarbetats.

Syftet är att utveckla och förbättra socialförvaltningens arbete med människor som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck i vår kommun. För att kunna möta människor som utsätts för hedersrelaterat våld är en förutsättning att alla som arbetar inom socialförvaltningen, oavsett enhet, har kännedom om hedersproblematiken. För IFO:s enheter, som är de som skall utreda, genomföra riskbedömningar, besluta om insatser mm bör kunskap om problematiken implementeras mer grundligt. Denna Riktlinje som stöd i arbetet riktar sig mer till personal inom IFO.

Det är viktigt att ha kunskap om den familjestruktur som ligger till grund för hederskonflikter där inte bara den egna familjen, utan hela kollektiv/släkter/vänner oavsett om de bor i Sverige eller inte, trycker på för att upprätthålla hedersnormerna.

Fortbildning på olika nivåer är nödvändig för att kunna identifiera problematiken och handskas med den på ett professionellt sätt. Utbildningar som ger specialistkompetens behövs för att genomföra analyser av hotbild, för att få full förståelse för mekanismerna bakom hedersrelaterad problematik/våld samt om skyddsåtgärder och vad de kan komma att innebära för de som är utsatta mm. Befintliga rutiner kan i vissa fall skada den enskilde individen ytterligare om denne är utsatt för hedersrelaterat våld. Exempelvis: hur och när kontakten med föräldrarna ska ske är en känslig fråga. Enligt en tidigare rapport från Socialstyrelsen kan brist på kunskap leda till en osäkerhet i bemötande och handläggning som antingen leder till att professionella ingriper för lite, dvs. tolererar våldet och förtrycket, eller att de ingriper för kraftfullt utan att grunda bedömningen på den enskilda personens situation.

Riktlinjerna syftar därför också till att utgöra ett stöd i det praktiska arbetet. För verksamheter utanför IFO är inriktningen att kontakt tas med IFO för konsultation när personal/enhetsschefer står inför problematiken.

Målsättning

Målsättningen är att de som identifieras och de som söker hjälp ska få ett professionellt bemötande, ha tillgång till stödinsatser samt att det förbyggande arbetet utvecklas. Därför har en särskild Handlingsplan utarbetats, med önskvärda aktiviteter för att nå en bredare kompetens för arbetet med hedersrelaterat våld.

Till hjälp finns

Det finns olika ställen dit vi kan vända oss för att hämta information, få hjälp och stöd när vi möter hedersrelaterad problematik, och det är viktigt att vi använder oss av det som finns eftersom vi inte har den specifika kunskapen inom IFO ännu.

Länsstyrelsen Östergötland har sedan 2005 olika nationella regeringsuppdrag för att förhindra och förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. Idag ansvarar Länsstyrelsen Östergötland för att

- sprida information till barn och unga om relevant lagstiftning
- ansvara för ett nationellt myndighetsnätverk, anordna utbildningsinsatser
- utveckla vägledningen ”Våga göra skillnad” i samarbete med sex pilotkommuner i landet
- utveckla metoden ”Det handlar om kärlek” i samarbete med Rädda Barnen
- ge stöd till insatser som förhindrar att unga blir gifta mot sin vilja
- genomföra en undersökning hur verksamheter och myndigheter i Sverige arbetar eller har arbetat med att förebygga och förhindra att flickor och kvinnor blir könsstympade, samt vilket stöd dessa aktörer ger till de flickor och kvinnor som redan har utsatts för könsstympning samt
- fördela nationella projektmedel.

Länsstyrelsen i Östergötland har också ett nationellt Kompetensteam för råd och konsultation till yrkesverksamma som behöver stöd i situationer där ett barn eller en ungdom är utsatt eller som du misstänker är utsatt för hedersrelaterat förtryck, våld, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning. Telefonnumret till det nationella **Kompetensteamet: 010-223 57 60**, telefonen är bemannad måndag till fredag 09.00 – 16.00 utom under ett par veckor under sommaren då öppettiderna är begränsade. info på hemsidan www.hedersfortryck.se.

Länsstyrelsen i Östergötland har gett ut flera handböcker i ämnet samt en handbok om metodstöd för samverkan, hur myndigheter och organisationer kan stödja varandra för att möta individer utsatta för hedersrelaterat våld.

Underlaget till Riktlinjerna för hedersrelaterat våld är till stor del hämtat från den info som finns på hemsidan om hedersförtryck.

På Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet, hemsidan www.nck.se finns Kunskapsbanken.

Länsstyrelsens handläggare inom Våld i Nära Relationer, Camilla Areskog, telefon vx: 010-223 80 00, har gedigen kunskap och kan, om inte annat, så lotsa vidare.

Polisen har ett särskilt team som hanterar bl. a ärenden med hedersproblematik. Kontaktvägar finns hos handläggare.

De mänskliga rättigheterna

Utgångspunkten för arbetet mot våld och förtryck i hederns namn måste vara att aldrig göra avkall på de utsattas rättigheter, oavsett om det är barn eller vuxna och oavsett hur komplexa situationerna kan vara. Det handlar om mänskliga rättigheter.

FN: s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

Artikel 1 Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap

Artikel 3 Var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet

Artikel 16 Fullvuxna män och kvinnor har rätt att utan någon inskränkning med avseende på ras, nationalitet eller religion ingå äktenskap och bilda familj. Män och kvinnor skall ha samma rättigheter i fråga om äktenskaps ingående, under äktenskapet och vid dess upplösning. Äktenskap får endast ingås med de blivande makarnas fria och fulla samtycke. Familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och har rätt till samhällets och statens skydd.

Kvinno- och barnkonvention

I grunden för arbetet mot hedersrelaterat förtryck och våld finns FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, FN:s konvention om avskaffande av all diskriminering av kvinnor (kvinnokonventionen) samt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Utdrag ur kvinnokonventionen och barnkonventionen.

FN:s konvention om avskaffande av all diskriminering av kvinnor:

Artikel 1 I denna konvention avser uttrycket "diskriminering av kvinnor" varje åtskillnad, undantag eller inskränkning på grund av kön som har till följd eller syfte att begränsa eller omintetgöra erkännandet av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på det politiska, ekonomiska, sociala, kulturella eller medborgerliga området eller något annat område för kvinnor, oberoende av civilstånd och med jämställdhet mellan män och kvinnor som grund, eller åtnjutandet eller utövandet av dessa rättigheter och friheter.

FN:s konvention om barnets rättigheter:

Artikel 2 1. Konventionsstaterna skall respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess förälders eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller

annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom handikapp, börd eller ställning i övrigt.

Artikel 12 1. Konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Artikel 16 Varje barns rätt till privatliv ska respekteras

Artikel 19 Varje barn har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld, övergrepp, vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller annan som har hand om barnet.

Barns rätt och socialtjänstens skyldigheter enligt Socialtjänstlagen:

1 kap 2 § Åtgärder som rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnens bästa kräver.

3 kap 5 § Hänsyn skall tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad.

5 kap 1 § Verka för att barn och ungdomar växer upp under goda och trygga förhållanden.

11 kap 1 § Skyldighet att inleda utredning.

11 kap 2 § barns behov av skydd, ta de kontakter som behövs.

14 kap 1 §

- Var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd bör anmäla detta till nämnden.
- Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom är skyldiga att anmäla till socialnämnden.

Vad är hedersrelaterat våld och förtryck

Hot, tvång, våld och mord i hederns namn förekommer i samhällen eller grupper med starkt patriarkala familjesystem och ett gruppcentrerat skamtänkande. Bakom hedersbrotten ligger alltid ett kollektivt tryck om att bestraffning måste ske för hederns återupprättande.

De allvarligaste hedersbrotten är alltid planerade och genom det kollektiva trycket blir kraven på bestraffning oftast kompromisslösa och långsinta.

Begreppet heder står för något som är positivt, att ha ett erkännande som man får av andra utifrån sitt sammanhang. I kollektivistiska samhällskulturer får män heder genom att kontrollera närstående kvinnors sexualitet. En kollektivistisk samhällskultur kan beskrivas som en kultur där individens självständighet och egna rättigheter är underordnat gruppens förväntningar och krav. Våldet och förtrycket utövas för att förhindra att hedern förloras, eller för att återställa den förlorade hedern

Om mannen förlorar kontrollen över kvinnan kan detta leda till att han själv såväl som hela familjen, släkten eller klanen hamnar i vanheder. Heder är i denna mening något man har eller inte har. Detta är en följd av att oskuld är något kvinnan antingen har eller inte har, inget hon delvis kan ha. En man utan heder tappar sin ställning i andra mäns ögon, alltså i det hierarkiska sammanhang han ingår i.

Kontroll av kvinnor sker på olika sätt. Flickor och unga kvinnor kan få begränsat handlingsutrymme där hon inte får delta i aktiviteter som kan rubba hennes intakta mödomshinna. Andra former av kontroll är könsstympning, gifta bort flickor i tidig ålder eller genom att inte tillåta flickan att befinnas sig i miljöer där det finns pojkar. Flickor måste komma hem direkt efter skolan och får inte vara ute och umgås med andra på lika villkor som andra barn. Flickor, från en viss ålder, riskerar att ha ett bevakande öga på sig var hon än vistas. Om flickor, kvinnor, betar sig skamligt drar hon vanära över familjen och kollektivet.

Hedersförtrycket betraktas som en rättighet, mäns rätt till förtryck och våld för att ha kontroll över kvinnan – men är samtidigt en brottslig handling i det svenska rättssystemet.

Våldet och förtrycket kan ta sig många olika uttryck:

- Fysiskt – från örfil till mord.
- Psykiskt – kränkning, skuld – och skambeläggning, förödmjukelser, nedvärdering, undantagen kärlek och omsorg, förföljelse och hot.
- Socialt – isolering, förbud att delta i normala aktiviteter i samhället, tvång till avvikande klädsel, avvikande beteende, ekonomisk nöd, ofrivilligt bortförande.
- Sexuellt – könsstympning, tvång till oönskat sex med okänd/oönskad person genom ofrivilligt äktenskap.

Att vara utsatt för hedersrelaterat våld ger samma slags skador som vid annat våld, depressioner, sömn – och ätstörningar, ångest samt skuld – och skamkänslor. De som utsätts riskerar att utsättas för posttraumatiskt stressyndrom (PTSD). Att bli könsstympad ger dessutom skador som kan riskera livslånga besvär såsom infektioner, svårighet att utföra sina behov, svårighet att föda barn och kan också ge sådana skador att flickan som blir utsatt riskerar livet.

En konsekvens för dem som lämnar sin familj kan bli stor ensamhet och isolering. Det krävs ett omfattande stöd för att hjälpa och stötta en flicka/ung kvinna som lämnat sin familj. Stöd inte bara utifrån alla känslor som finns, utan även hjälp att lotsas in i en annan tillvaro där flickan/kvinnan skolas in i att få ha egna önskningar, ta egna beslut, och hjälp med att lotsas in till eget boende, in i utbildning eller arbete.

Det är inte ovanligt att en flicka som fått skydd vänder åter till sin familj. Det finns många i det utökade kollektivet som hjälper familjen med att söka kontakt, leta reda på henne. Det är inte heller ovanligt att de som letar efter flickan/kvinnan använder ”lockmedel” såsom att ”mamma är svårt sjuk och frågar efter dig” mm.

Vem är utsatt?

Det är i störst utsträckning flickor och unga kvinnor som utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld, men även pojkar kan drabbas. I familjer med kollektivistiska hedersnormer har mannen en betydligt mer framträdande och överordnad roll än kvinnan. Detta återspeglas också i barnens uppfostran där pojkarna ges större friheter och rättigheter än flickorna. Detta innebär att flickorna måste förhålla sig underordnade till sina bröder och samtidigt anpassa sig till krav från pappan, släkten och kollektivet.

Kvinnan bär ett stort ansvar i hemmet både vad det gäller att sköta hushållet och att uppfostra barnen – och då främst flickorna. När barnen gör bra saker utifrån familjens värderingssystem så är det inte ovanligt att pappan tar åt sig äran men om barnet däremot gör något som ifrågasätts av familjen/släkten är det mamman som anses ha misslyckats med sin uppgift. Eftersom skammen drabbar hela familjen om någon familjemedlem bryter mot gruppens normer så värnar familjen aktivt om varandras beteende. Både männen och kvinnorna i familjen kan därför aktivt delta i utövandet av våld och förtryck mot en ung kvinna. Männen deltar därför att familjens heder är knuten till kvinnornas sexuella beteende, och kvinnorna därför att de är ytterst ansvariga för flickornas uppfostran. En dotters beteende anses spegla vilken mamma hon har haft. Det krävs en stark kollektiv kontroll för att förhindra att någon familjemedlem drar skam och vanära över sin familj. Familjens rykte står hela tiden på spel vilket bidrar till en stram kontroll och det behövs inte mycket för att ett dåligt rykte ska uppstå. Om en ung kvinna talar med en utomstående man riskerar ryktet om lättsinnighet att vanhedra hela familjen. Här får många gånger pojkarna en central roll i att kontrollera sina systrars och kusiners beteende.

Det är också viktigt att se pojkars utsatthet när de tvingas ta en sådan kontrollerande roll, en roll som också påverkar deras eget livsutrymme. Pojkarna kan också hamna i ett dilemma där de ska uppfylla kraven från familjen samtidigt som de förstår systemens eller kusinens önskan om att få ett visst livsutrymme. Det kan leda till att pojkarna tar ett eget bestraffningsansvar utan att informera pappan om vad systemen gjort. Systemen kan tvingas acceptera, och ibland försvara, våldet från brodern eftersom konsekvenserna kan bli mycket värre om informationen hade nått övriga familjen. Hon kan därför känna sig skyddad av brodern trots att hon utsätts för misshandel eller hot. Våldet blir därmed normaliserat.

Därför är det viktigt att ge såväl systemen som brodern möjlighet att reflektera över situationen och få stöd i att inte tvingas till något som känns fel och strider mot de mänskliga rättigheterna och svensk lagstiftning.

I det hedersrelaterade våldet skuldbeläggs flickan totalt. Normbrottet anses som ett oåterkalleligt felsteg och måste medföra ett straff för henne – fysiskt eller socialt – medan förövaren av sin närmaste omgivning ges rätt, uppmuntras eller till och med tvingas att straffa flickan/kvinnan.

Bi – och homosexualitet är inte accepterat i familjer som bär på starka hedersnormer, andra relationer än heterosexuella är otänkbara. För familjen är det självklart att val av äktenskapspartner är en kollektiv angelägenhet som har stor betydelse för familjens påstådda och faktiska heder samt för familjens ekonomi.

Kvinnlig könsstympning

Könsstympning av flickor och kvinnor är en flera tusen år gammal tradition som förekommer i en del länder i Afrika och i Mellanöstern. Traditionen kan se olika ut i olika länder.

I Sverige är könsstympning av flickor och kvinnor förbjudet ([Lag \(1982:316\) med förbud mot könsstympning av kvinnor](#)). Om man är bosatt i Sverige är det även olagligt att genomföra ingreppet utomlands.

Könsstympning innebär att man skär bort delar av de yttre könsorganen på flickor. Åldern då man utför ingreppet varierar, liksom typen av ingrepp, vem som utför det och förklaringarna kring varför man gör det. Kvinnlig könsstympning förekommer bland både kristna och muslimer. I Sverige har ledare inom de flesta trossamfund inklusive Sveriges Imamråd gemensamt tagit avstånd från traditionen i alla dess former.

Yrkesverksamma/myndigheter har plikt, enl 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL), att anmäla till socialtjänsten, enskild person bör enligt 14 kap. 1 § SoL anmäla till socialtjänsten, om man får vetskap om eller misstänker att en flicka ska könsstympas här i Sverige eller utomlands eller om stympning nyligen skett.

Brottet ”Äktenskapstvång” och ”vilseledande till äktenskapstvång”

Brottet Äktenskapstvång infördes i lagstiftningen 1 juli 2014, i 4 kap. brottsbalken (BrB).

Från den 1 juli 2014 gäller nya straffrättsliga och civilrättsliga bestämmelser som stärker skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. Två nya brott införs i brottsbalken, brottet äktenskapstvång och brottet vilseledande till tvångsäktenskapsresa. Brottet äktenskapstvång gäller den som genom olaga tvång eller utnyttjande av utsatt belägenhet förmår en person att ingå ett äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse. Straffet för äktenskapstvång är fängelse i högst fyra år. Brottet vilseledande till tvångsäktenskapsresa handlar om att lura någon att resa utomlands i syfte att han eller hon ska giftas bort genom tvång eller utnyttjande. Straffet är fängelse i högst två år. Vidare avskaffas möjligheten för barn att få dispens att gifta sig. Den lägsta åldern som gäller för att ingå äktenskap i Sverige kommer alltså utan undantag att vara 18 år.

Brottet ”äktenskapstvång”, 4 kap. 4 c § BrB, avser både barnäktenskap och tvångsäktenskap i fråga om vuxna. *”Den som genom olaga tvång eller utnyttjande av utsatt belägenhet förmår en person att ingå äktenskap som är giltigt i den stat där det ingås, i den stat enligt vars lag det ingås eller i en stat som i vilken minst en av makarna är medborgare eller har hemvist döms för äktenskapstvång i högst fyra år”.*

Brottet ”vilseledande till äktenskapsresa”, 4 kap. 4 d § BrB, avser, i korta drag, att man kan straffas för att man t. ex planerat en resa som man utger att vara en semesterresa eller en resa för att besöka någon sjuk släkting men som blir en resa där man planerat att gifta bort (oftast) sin dotter. *”Den som genom vilseledande förmår en person att resa till en annan stat än den där han eller hon bor, i syfte att personen genom olaga tvång eller utnyttjande av hans eller hennes utsatta*

belägenhet ska förmås att ingå ett sådant äktenskap eller en sådan äktenskapsliknande förbindelse som avses i 4 c §, döms för vilseledande till äktenskapsresa till fängelse i högst två år”.

Viktigt att tänka på!

Om ett barn, någon under 18 år,

- Uttrycker oro inför att hon kan bli utsatt för könsstympning, eller har nyligen blivit utsatt för sådant ingrepp
- Berättar att hon t ex är rädd för att åka med sin familj på semesterresa för hon misstänker att det planeras ett tvångsäktenskap i landet eller
- Om du har fått kännedom om eller misstänker att ett barn kan vara utsatt för att det planeras ett tvångsäktenskap eller att det förbereds för en resa med intentionen att gifta bort barnet
- Ett syskon berättar att hon/han är orolig för att systemen skall utsättas för giftermål när familjen skall resa på semester, eller uttrycker oro för att systemen skall utsättas för könsstympning
- Mm.

Så skall du snarast anmäla dina misstankar till socialtjänsten.

Känner du dig osäker så ring 1:e socialsekreteraren eller annan socialsekreterare i barn- och familjeenhetens utredningsgrupp och konsultera – **OBS!** nämndå inget namn på den som du är orolig för.

Anmälan och förhandsbedömning

Vid anmälan finns en skyldighet att inleda utredning om det kan antas att behov föreligger enligt Socialtjänstlagen (SoL) eller Lagen om vård av unga (LVU).

Innan beslut tas om att inleda utredning finns utrymme att genomföra en förhandsbedömning. Förhandsbedömningen måste dock vara tidsmässigt avgränsad och får inte likställas med en utredning. Kontakter får under denna tid ej tas med andra än anmälaren och den anmälan gäller.

I ärenden som rör omyndiga flickor eller pojkar som kan misstänkas vara utsatta för hedersrelaterat våld eller förtryck är det viktigt att en tidig och noggrann bedömning av

skyddsbehovet sker - innan vårdnadshavare kontaktas. Om beslut tas att inleda en utredning måste vårdnadshavarna informeras.

När det gäller hedersrelaterat förtryck och våld så är flickan/pojken utsatt för våld och hot från den egna gruppen och familjen. Socialtjänstens kontakt med vårdnadshavare kan därför i sig självt utgöra ett hot mot flickan/pojken. Att hon/han tagit kontakt med myndigheter kan anses påverka släktens heder negativt. Det är av denna anledning viktigt att **aktivt** använda tiden för förhandsbedömning som ett verktyg att noggrant kunna värdera det akuta skyddsbehovet och vidta åtgärder, till exempel omedelbart omhändertagande, om detta är nödvändigt.

Viktigt att tänka på!

Under hela förhandsbedömningen bör flickan/pojken ha telefonnummer till ansvariga handläggare, polis och socialjour om situationen skulle bli akut. Tänk på att "fejka" kontaktnamnet, fråga hur det bäst läggs in (finns risken att de därhemma går igenom mobilens loggar?).

Var noga med att bestämma tid för nästa möte eller telefonsamtal så att hon/han känner sig trygg och förstår att du arbetar aktivt med ärendet

Förhandsbedömning

Förhandsbedömningen ska bygga på ett aktivt handlande under en klart avgränsad period. Det är inte acceptabelt att passivt avvakta händelseutvecklingen utan man bör aktivt inhämta de uppgifter som behövs. Lita på flickan/pojken och ta reda på vad som begränsar henne/honom – vad som är hennes/hans problem.

Förhandsbedömningen ska utmynna i ett beslut om att inleda utredning alternativt inte inleda utredning enligt Socialtjänstlagen 11 kap 1 och 2 §§. Om det finns ett skyddsbehov kan det under utredningstiden finnas ett behov av att omhänderta den omyndiga flickan/pojken under utredningstiden med stöd av Lagen om vård av unga § 6.

Saker man bör tänka på under en förhandsbedömning:

- Kan mötet ske på neutral plats – gärna i skolan? Det är viktigt att mötet inte sker på socialkontoret då det kan verka misstänkt och kontakten med socialtjänsten inte får bli allmänt känd. Om mötet sker i skolan är det nödvändigt att det arrangeras på ett sådant sätt att det inte väcker uppmärksamhet. Om utomstående får kännedom om besöket kan det leda till negativa konsekvenser för flickan eller pojken.
- Ta hänsyn till vilken tid som passar flickan/pojken. Särskilt flickor kan ha stora krav på sig att vara hemma till en viss tid.
- Kan anmälaren följa med som ett stöd?

- Har socialtjänsten tidigare kännedom om flickan/pojken eller familjen? Har de till exempel tidigare på eget initiativ eller genom anmälan haft kontakt med socialtjänsten?

Probleminventering och skyddsbehov

En viktig del i förhandsbedömningen är att undersöka behovet av skydd. Därför är det också av stor vikt att undersöka om flickan eller pojken är utsatt för hedersrelaterat förtryck. Om det handlar om hedersrelaterat förtryck påverkar detta skyddsbilden och hur man som socialsekreterare bör agera i ärendet.

Viktigt att tänka på!

Ge flickan/pojken möjlighet att själv berätta om sin situation, om vad eller vilka hon/han upplever som ett hot och om vilka lösningar hon/han själv kan hitta.

Lyssna och fråga! Hjälプ henne/honom att reflektera kring hur livet ser ut idag och vad det är som är begränsande.

Vad får hon/han inte göra som hon/han skulle vilja kunna göra? Vad måste hon/han göra som hon/han inte vill göra?

Praktisk frågemall

Nedan finner du praktiska frågemallar att utgå från för att bättre kunna se om flickans respektive pojkens utsatthet handlar om hedersrelaterat förtryck:

FLICKA

- Vilka begränsningar är hon utsatt för?
- Är hon utsatt för våld och misshandel? Finns det i så fall synliga skador på flickan?
- Är hon utsatt för kränkningar och hot?
- Är hon utsatt för någon form av bevakning, till exempel från en bror på skolan?
- Talar hon om att förlova sig eller gifta sig trots att hon är ung och inte är klar med skolan? Är partnern någon som hon rimligen inte kan känna särskilt väl?
- Vad ska hon göra på sommarlovet? Finns det planer på att åka till hemlandet? Kanske blir en "semesterresa" till hemlandet istället en överenskommelse om förlovning och arrangerat giftermål.
- Är hon kraftigt begränsad när det gäller kläder, rörelsefrihet och fritid?
- Har hon stort ansvar för hemmet?

- Får hon delta i all undervisning, inklusive idrott och sex & samlevnad?
- Får hon vara med på skolresor och lägerskolor?
- Måste hon ljuga om flickvän/pojkvän, vilka hon umgås med, fritidsvanor och dylikt?
- Uppvisar hon psykosomatiska symtom (till exempel huvudvärk eller magont)?
- Talar hon om problem hemma eller sin ofrihet i termer av ”vår kultur kräver”?
- Vad är det som kommer att hända om hon bryter mot dessa krav?

POJKE

- Vilka begränsningar är han utsatt för?
- Är han utsatt för våld och misshandel? Finns det i så fall synliga skador på pojken?
- Är han utsatt för kränkningar och hot?
- Talar han om att förlova sig eller gifta sig trots att han är ung och inte är klar med skolan? Är partnern någon som han rimligen inte kan känna särskilt väl?
- Vad ska han göra på sommarlovet? Finns det planer på att åka till hemlandet? Kanske blir en ”semesterresa” till hemlandet istället en överenskommelse om förlovning och arrangerat giftermål.
- Måste han ljuga om pojkvän/flickvän?
- Uppvisar han psykosomatiska symtom (till exempel huvudvärk eller magont)?
- Talar han om problem hemma eller sin ofrihet i termer av ”vår kultur kräver”?
- Är han utsedd att bevaka sina systrar?
- Vad är det som kommer att hända om han bryter mot dessa krav?

Riskbedömning

För att bättre kunna värdera risker och möjligheter i olika alternativ är det till hjälp att göra en analys och bedömning av flickans/pojkens kontaktnät. Analysen är också en viktig hjälp för flickan/pojken att själv på ett realistiskt sätt bedöma konsekvenserna av olika alternativ.

Följande frågor kan vara en hjälp i bedömningen:

- Vem slår och hotar?
- Vem är det som styr och bestämmer om sanktioner i släkten? Är det farfar – eller har ansvaret fallit på pappa eller en bror? Finns denna person i Sverige?
- Vilka är de hotande personerna som förtrycker flickans/pojkens rättigheter? Är någon av dessa tidigare straffad?
- Vilken nära släkt har hon/han i eller utanför Sverige?
- Har någon syster/bror eller annan nära släkting, till exempel en kusin, tidigare gifts bort mot sin vilja eller misshandlats eller mördats på grund av hedersbrott?
- Finns det kanske någon ung kvinna eller man i släkten som tidigare lyckats med att gå sin egen väg? Har hennes/hans val i så fall accepterats av släkten? Var befinner hon/han sig geografiskt – i Sverige eller i utlandet?
- Vilka närstående är neutrala eller positiva till flickans/pojkens krav på förändring och kan vara ett stöd i hennes/hans frigörelse? Saknas helt stöd från familjen?
- Finns det några sociala kontakter och vuxna stödpersoner utanför familjen, till exempel inom skolan?
- Vilka kamrater kan hon/han lita på ställer upp?

- Har hon/han en flickvän/pojkvän? Är hon/han ett stöd eller en belastning i frigörelsen?
- Vilka andra vuxna i eller utanför den egna etniska gruppen litar hon/han på som kan bli ett framtida stöd?

Släktpyramid/nätverkskarta

För att ytterligare bedöma riskerna kan man också göra en släktpyramid/nätverkskarta tillsammans med flickan/pojken. På så sätt kan man få en tydligare bild över var i slakten de hotande personerna finns

Skyddsbehov

Bedöm efter probleminventeringen och en riskbedömning flickans eller pojakens behov av skydd. Ta hänsyn till flickans/pojakens egna tankar om lösningar och eventuella konsekvenser av dessa. Informera tydligt om hur socialtjänsten kan hjälpa!

- Hur påverkar det enskilda beslutet flickan/pojken? Ta reda på hennes/hans önskan, situation och behov.
- Kan det finnas en konflikt mellan flickans/pojakens skyddsbehov och vårdnadshavarens bestämmanderätt?
- Om det finns risk för hot – undersök möjligheten att sekretessskydda delar av anmälan.
- Beakta att hedersproblematik är ny i förhållande till Socialtjänstlagen och Lagen om vård av unga (Se Socialstyrelsens meddelandeblad nr 6:2002).
- Utnyttja möjligheten att göra en noggrann undersökning och var aktiv under förhandsbedömningen. Detta underlättar även arbetet med riskbedömning i ett senare skede.
- Använd tolk vid behov. Det är här mycket viktigt att tolken är neutral i förhållande till flickan/pojken och att tolken inte kommer att utgöra ett hot genom ryktesspridning eller kontakter med flickans/pojakens släkt. Avväg möjlighet att tolka via telefon, detta gör mötet mer opersonligt och flickan/pojken kanske upplever ett mindre hot. Lyssna på hennes/hans önskemål.
- Klargör tydligt olika möjligheter till hjälp och stöd från skola, socialtjänst och polis när det gäller till exempel skydd och boende.
- Gör flickan/pojken medveten om olika alternativ och deras olika konsekvenser. Samtala ingående om hur den nya, fria situationen kan gestalta sig. Vem kan hon/han vända sig till när hon/han känner sig ensam och längtar hem? Hur kan man bygga upp ett nytt nätverk på en ny bostadsort?
- Tala inte till flickan/pojken i termer av att ”har du blivit utsatt för hedersrelaterat förtryck?”. I det hedersrelaterade förtrycket och i hederskulturen är det den utsatta flickan eller pojken som skuldbeläggs. Hon/han anses vara skyldig eftersom hennes/hans handlande tvingat slakten att vidta hot och sanktioner på grund av att hon/han brutit mot hederskoderna. Förövarna däremot anses ha rätt i sitt utövande av förtrycket. Att tala till flickan eller pojken i termer av att hon/han utsatts för hedersrelaterat förtryck kan ge upphov till skuld känslor – ”detta är mitt fel” – och att den utsatta blir osäker i sin anmälan och rätt till hjälp. Få istället flickan/pojken att själv berätta om sin situation.
- Var noggrann!
- Ge flickan/pojken hopp.

- Bedöm behov av akut hjälp.

Utredning

Vid en utredning finns det precis som under förhandsbedömningen en del saker som är viktiga att tänka på om det är frågan om hedersrelaterad problematik, bland annat när det gäller riskbedömningen.

De uppgifter som framkom under förhandsbedömningen och som rör skyddsbehovet är mycket värdefulla i den fortsatta riskbedömningen. När en utredning öppnats finns möjlighet att genom ytterligare bearbetning bekräfta eller förkasta dessa uppgifter i kontakten med andra än anmälaren och flickan/pojken.

Undersök förekomsten av:

- Tidigare våld mot barnen.
- Tidigare anmälningar inom familjen hos socialtjänsten.
- Våld mellan föräldrar.
- Starkt patriarkal familjestruktur.
- Bortgifta syskon i familjen/släkten.
- Personer i flickans eller pojkens släkt och omgivning som tidigare är dömda för våldsbrott.
- Redan inarbetade relationer hos någon vuxen, till exempel på skolan, som är insatt i hennes/hans situation och som kan vara ett stöd för flickan/pojken under processen.

Omyndig flicka/pojke

Fatta beslut om att inleda utredning och om eventuella akuta åtgärder, frivilliga insatser eller tvångsingripande ska vidtas, såsom till exempel omedelbart omhändertagande enligt LVU.

Vid omedelbart omhändertagande:

- Inled utredning enligt 11 kap. 1 och 2 §§ SoL
- Ordförandebeslut om:
  1. Omedelbart omhändertagande
  2. Hemlighållande av vistelseadress LVU § 14
  3. Umgängesbegränsning
  4. Inga telefonsamtal
  5. Inga brev
- Läkareundersökning och rättsläkarintyg
- Polisanmälan
- Underrätta vårdnadshavare

Viktigt att tänka på!

Att tänka på vid kontakterna med föräldrarna om flickan/pojken är under 18 år:

- Hur och när ska föräldrarna kontaktas för att det inte ska skada flickan/pojken?
- Bedöm var samtalet bäst är lämpligt att ske.
- Överväg om polis bör finnas med.
- **Ta det försiktigt! Tänk på konsekvenserna av hur informationen sker. Om polis är med bör det skötas med försiktighet. Tänk på att inte förvärra situationen genom att hota familjens heder.**
- Ha en plan för fortsatta samtal med föräldrarna, som föräldrarna erbjuds.

Bedöm utifrån flickans/pojkens ålder och mognad behovet av:

- Avstånd till hemmet. När flickan/pojken längtar hem kan det vara en fördel att inte befinna sig alltför nära föräldrahemmet, då ett återvändande kan få förödande konsekvenser. Geografiskt avstånd kan ge tid till eftertanke, istället för att ta ett förhastat beslut.
- Lämplig geografisk placering. Det kan vara olämpligt att hon/han placeras i en geografisk del där den egna invandrargruppen bor, då ryktet snabbt kan spridas och utgöra ett hot mot henne/honom.
- Boendeform, såsom särskilt boende för denna grupp. Även om flickan/pojken är över 18 år kan det vara lämpligt med placering i familjehem.
- Personskydd.
- Läkarvård.
- Psykologhjälp.
- Krisbearbetning.
- Professionella stödare i vardagen.
-

Myndig kvinna/man

Fatta beslut om utredning ska inledas eller inte och om eventuella akuta åtgärder ska vidtas. OBS! Samtycke till utredning.

Socialtjänstens insatser för ungdom över 18 år:

- Organisera och ordna skyddat boende. För att möta individuella behov måste ett väl fungerande system av skyddade boenden av olika slag finnas: Familjehem, hem för vård och boende, utslussningslägenheter och skyddade utbildningsplatser. Behoven varierar beroende på till exempel ålder, utbildningsnivå, stödbehov och hotbild. De tre

storstadslänsstyrelserna har tillsammans inventerat tillgång och efterfrågan på skyddat boende för målgruppen.

- En oberoende stödperson som den unga kvinnan/mannen kan vända sig till för att prata om sin situation.
- Identitetsskyddande åtgärder.
- Polishjälp vid behov.
- Ekonomiskt bistånd.
- Planering för en meningsfull fortsättning.

Viktigt att tänka på!

Att tänka på vid kontakt med föräldrarna om den unga kvinnan/mannen är över 18 år:

- Hon/han själv bestämmer om och hur information till föräldrarna ska ske.
- Om hjälp behövs – ge information då föräldrarna kommer till socialförvaltningens kontor.
- Om den unga kvinnan/ mannen inte vill ge någon information till föräldrarna – hänvisa till polisen

Placering

Följande checklista kan vara till hjälp när en flicka eller pojke ska placeras i familjehem eller annat skyddat boende:

- Klipp mobilkortet men spara de nummer som flickan/pojken tycker är viktiga. På detta sätt kan flickan/pojken avgöra om, när och med vem de vill ha kontakt.
- Byt e-postadress (se föregående punkt).
- Om flickan/pojken vill behålla kontakten med någon i familjen, t.ex. genom brevväxling, så ska det av säkerhetsskäl gå via socialtjänsten.
- Framhåll möjligheten till kontakt med socialtjänst/polis om det inte fungerar i det nya boendet.
- Var tydlig med att du vill att hon/han ska ringa om det uppstår problem, så att ni kan prata och gemensamt hitta en lösning. Det är betydligt tryggare än att flickan/pojken flyr själva (tillbaka till familjen).
- För myndig flicka/pojke: var särskilt noga med att ordna med praktiska angelägenheter, såsom sysselsättning, försörjning och stödperson.

När det gäller skyddade boende för flickor/kvinnor utsatta för hedersrelaterat våld så har vi ingen upprättad lista på sådana boenden ännu men läggs in som aktivitet i Handlingsplanen. Mannegården, akut skyddat boende, har vi använt.

Skyddsåtgärder

Om en flicka/pojke eller ung kvinna/man är utsatt för hot finns olika relativt enkla skyddsåtgärder att tillgå:

Namnbyte

För byte av för- eller efternamn kan man ta kontakt med Patent- och registreringsverket. Om du byter ut, stryker eller lägger till ett förnamn måste du dock alltid behålla minst ett av dina förnamn.

Namnbyte ger inte ett lika omfattande skydd som sekretessmarkering, kvarskrivning eller fingerade personuppgifter (se nedan). För mer information se Patent- och registreringsverkets webbplats www.prv.se.

Sekretessmarkering

Sekretessmarkering innebär att uppgifter om en person i folkbokföringen hemlighetsstämplas. Det kan röra uppgifter om adress, nytt namn eller närstående. Markeringen ger upphov till en noggrann prövning innan uppgifter om personen eventuellt kan lämnas ut.

Sekretessmarkering beviljas om man bedömer att utlämnande av uppgifter om en person kan förorsaka personförföljelse eller annan skada. Ansökan om sekretessmarkering sker till Skatteverket. För mer information se Skatteverket webbplats www.skatteverket.se.

Kvarskrivning

Enligt 16 § i folkbokföringslagen kan en person vid flyttning fortsätta vara folkbokförd på den gamla bostadsorten i upp till tre år. För att detta ska beviljas krävs att personen ifråga riskerar att utsättas för brott, förföljelser eller andra allvarliga trakasserier.

För mer information om kvarskrivning se Skatteverkets webbplats www.skatteverket.se.

Fingerade personuppgifter

Om en person är utsatt för särskilt allvarliga hot kan hon/han beviljas fingerade personuppgifter. Personen får då använda en ny identitet, som inte är kopplad till den gamla. Kopplingen mellan den nya och gamla identiteten finns endast hos Rikspolisstyrelsen. Ansökan om fingerade personuppgifter sker till Rikspolisstyrelsen.

Har du ytterligare frågor eller för att få mer information - ring Skatteverket på 0771-778 778 och be att få tala med någon som handlägger skydd av personuppgifter i den region där du är folkbokförd eller tänker flytta till.

Uppföljning och efterarbete

Efterarbetet och uppföljningen är mycket viktig. Vilka insatser och vilket stöd kan socialtjänsten ge till den utsatta och hennes/hans familj efter en anmälan, en utredning och eventuellt efter ett omedelbart omhändertagande?

En viktig del av det fortsatta arbetet bör vara att ge fortsatt stöd till flickan/pojken och även till hennes/hans familj. Det kan handla om att ge olika stöd vid en krissituation men också att ge tydlig information om lagar, skyldigheter och rättigheter.

Den svaga länken

Ofta är ensamheten och längtan efter familjen den svaga länken för flickan/pojken. Brytningen med familjen kan bli alltför svår och påtaglig. Familjen kan också med olika metoder få henne/honom att komma tillbaka till dem. Detta kan till exempel ske genom att familjen ger falsk information om att någon nära släkting är sjuk och ligger på sjukhus.

Viktigt att tänka på!

Målsättning med insatserna är att flickan/ pojken ska kunna leva ett eget liv och kunna bestämma över sin egen sexualitet och kropp och samtidigt – om möjligt – ha kvar sin familj!

Det är också viktigt att arbeta med att avlasta henne/honom från de skuld känslor som brytningen med familjen medför.

Samverkan

Det finns ett ordspråk som säger att ensam är stark. Det gäller definitivt inte i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. I samma stund som en utsatt flicka eller pojke söker hjälp så startas en händelsekedja där olika aktörer involveras. Exempel på de aktörerna är socialtjänsten, polisen, elevhälsovården, ungdomsmottagningen med flera.

De här aktörerna har ansvar för att tillgodose olika delar av den utsatta personens behov av stöd. Det finns alltför många exempel på när det har gått snett för hjälpsökande, att de inte har fått den hjälp de behöver och i värsta fall råkat riktigt illa ut. Ofta beror det på att de aktörer som involverats inte har inarbetade rutiner för att hantera ärenden som rör hedersrelaterat våld och förtryck. Det kan också handla om att man inte är införstådd i andra verksamheters ansvarsområden. För att vi som aktörer ska kunna förbättra stödet utsatta flickor och pojkar måste vi samarbeta över yrkesgränserna.

Därför behöver socialtjänsten fortsätta att bedriva ett utvecklingsarbete, såväl inom den egna organisationen som i samverkan med andra aktörer. Det är absolut nödvändigt att utvecklingsarbetet förankras på chefs- och politikernivå. Dels för att arbetet ska få genomslag i hela organisationen, dels för att de som deltar i processen ska få mandat att driva arbetet framåt.

Viktigt att tänka på!

Tänk på att alla som utsätts för våld i någon form så som hedersrelaterat våld, könsstympling eller blir föremål för tvångsäktenskap eller vilseledande till äktenskapstvång är brottsoffer!

Litteraturtips

Från Länsstyrelsen i Östergötland, följande finns hos socialförvaltningens samordnare för VNR:

- **Våga stå kvar:** en mindre kommuns erfarenheter av ett framgångsrikt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.
- **Våld i hederns namn:** Handbok för skola och socialtjänst om skyldigheten att se och hjälpa.
- **Våga göra skillnad:** En vägledning för skydd, stöd och rehabilitering av unga som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck och/eller som riskerar att bli gifta mot sin vilja eller som har blivit gifta mot sin vilja.
- **Metodstöd för samverkan:** Hur kan myndigheter och organisationer stödja varandra för att möta individer utsatta för hedersrelaterat våld?

Socialstyrelsen har gett ut:

- utbildningsmaterialet: **”Vänd dem inte ryggen”** samt
- **”Att vilja se, vilja veta och att våga fråga”**, en vägledning för att öka förutsättningarna att upptäcka våldsutsatthet.

Länklista

Hedersförtryck.se

Om hedersrelaterat våld och förtryck. Drivs av Länsstyrelsen i Östergötland.

www.hedersfortryck.se

NCK

Nationellt centrum för kunskap om mäns våld mot kvinnor.

www.nck.uu.se.

Kvinnofridsportalen och kvinnofridslinjen

Faktacentrum om mäns våld mot kvinnor. Drivs av 16 statliga myndigheter.

www.kvinnofrid.se

www.kvinnofridslinjen.se

Brottsofferportalen

Faktacentrum för brottsoffer. Drivs av brottsoffermyndigheten.

www.brottsofferportalen.se

Brottsofferjouren

Information om att bli utsatt för brott. Har jourtelefon.

www.boj.se

Sveriges kommuner och landsting, SKL, klicka på Social, omsorg och stöd.

www.skl.se

Socialstyrelsen

Välj rutan ”Jag arbetar med ” och klicka socialtjänst eller sök via deras sökruta.

www.socialstyrelsen.se

Riksföreningen ”Glöm aldrig Pela och Fadime”

www.pelafadime.se

Vårdguiden

Har information om att bli utsatt för våld av en partner

www.vardguiden.se

BRÅ

Brottsförebyggande rådet har statistik.

www.bra.se

SKR:s kvinnojour på nätet

Med bland annat mejljour för dig som utsätts för våld. Drivs av Sveriges kvinnojourers riksförbund.

www.kvinnojour.se

Roks

Fakta om mäns våld mot kvinnor, och kvinnojourer i Sverige.

www.roks.se

Terraferm

Om mäns våld mot kvinnor på andra språk än svenska. Terraferm är en ideell organisation som driver en rikstäckande telefonjour för kvinnor med utländsk härkomst.

www.terraferm.org

Somaya

Om mäns våld mot kvinnor på andra språk än svenska. Somaya är en kvinno- och tjejjour i Stockholm. Jourkvinnorna har muslimsk bakgrund.

www.somaya.nu

Bris

Information till barn och unga om misshandel och sexuella övergrepp. Har jourtelefon.

www.bris.se

Rikskriscentra för män

www.rikskriscentrumforman.se

RFSL

Information om HBT-frågor. Har en jourtelefon.

www.rfsl.se

Polisen

Information om rättskedjan.

www.polisen.se

Telefonlista

Vid akuta situationer ring 112 till SOS för:

- Ambulans
- Polis
- Räddningstjänst
- Jourhavande tandläkare
- Jourhavande präst
- Giftinformation

Polis 114 14
Sjukvårdsrådgivningen 11 77

Akutmottagningar:

Länssjukhuset i Kalmar 0480-810 00
 Oskarshamns sjukhus 0491-78 26 60
 Västerviks sjukhus 0490-866 68
Psykakuten vuxen 0490-864 73
BUP Akuten, barn 0490-879 75

Östergötlands kompetensteam:

Hedersrelaterat våld 010-223 57 60

Riksföreningen "Glöm aldrig Pela och Fadime" 070-441 10 75

Kvinnojourer:

Hultsfred/Vimmerby 0495-106 19
 Oskarshamn 0491-78 20 00
 Västervik 0490- 866 06

Råd och Stöd Linköping

Växeln 013-20 60 00
 Råd och Stöd Linköping,
 Mikael Nilsson 013-20 72 12

Handläggaren vid Länsstyrelsen i

Kalmar län, Camilla Areskog 010-2238454
camilla.areskog@lansstyrelsen.se

BRIS 0200-230 230
Brottsofferjouren 0200-21 20 19
 I Hultsfred 0495-128 28
 070-661 28 29

Jourhavande medmänniska 0771-90 08 00
Migrationsverket 0491-690 00

Tolkförmedlingen:

Semantix kundnr. 42337 0770-450 40